

ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาของ โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น

A Policy Recommendations for Develop The Collaborative Network in Educational Management of Secondary Schools in Khon Kaen

คณิน คำแพง (Kanin Kampang)^{1*} ทวีติยา นาคศรี (Tawitiya Naksri)^{*} ปิยะ ทองรักษ์ (Piya Thongrak)^{*}
ศิวารักษ์ ไชยสมบัติ (Siwarak Chaisombat)^{*} ดาวรุวรรณ ถวิลการ (Dawruwan Thawinkam)^{**}

(Received: June 19, 2019; Revised: October 23, 2019; Accepted: October 30, 2019)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงนโยบาย (Policy Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและตรวจสอบข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ดำเนินการวิจัย 2 ระยะ โดยระยะที่ 1 เป็นการศึกษาเพื่อสร้างข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการศึกษาดูเอกสาร ศึกษาพหุกรณีสถานศึกษาต้นแบบจำนวน 2 แห่ง และสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ทำให้ได้ร่างข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา และระยะที่ 2 เป็นการตรวจสอบข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน เพื่อประเมินความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility) ของข้อเสนอเชิงนโยบาย ผลการวิจัยพบว่าข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ในด้านวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ แนวปฏิบัติ ของกรอบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษา ด้านคณะกรรมการเครือข่ายความร่วมมือ ด้าน ขอบข่ายและภารกิจเครือข่ายความร่วมมือ และด้านกระบวนการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

ABSTRACT

These policy research aims to purpose policy recommendations for develop the collaborative network in educational management of secondary schools in Khon Kaen. The research methodology was divided into 2 phases. The first phase was studies to create the policy recommendations for develop the collaborative network in educational management of secondary schools by documents analysis, a multi-case study of 2 models of exemplary educational institutes and in-depth interviewing 3 experts, which made the draft of the policy recommendations for develop the collaborative network in educational management of secondary schools. The second phase was the verification of the recommended policy for develop the collaborative network in educational management of secondary schools by 3 experts to assess the propriety, feasibility and utility. The study revealed that the policy recommendations for develop the collaborative network in educational management of secondary schools in Khon Kaen, in terms of vision, mission, goals, objectives, strategy and practices of the framework for developing cooperation network in educational management. The cooperation network committee, Scope and mission, and the process of collaborative network management are propriety, feasibility and utility of policy recommendations located at the highest level.

คำสำคัญ: ข้อเสนอเชิงนโยบาย เครือข่ายความร่วมมือ โรงเรียนมัธยมศึกษา

Keywords: Policy recommendations, Collaborative network, Secondary schools

¹Corresponding author: beez.kanin@kkumail.com

* นักศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มีความมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดี มีความสามารถและอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการ [1] ได้กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การจัดระบบ โครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้มีเอกภาพด้านนโยบายและความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆมาใช้ในการจัดการศึกษา โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน [2] ได้ออกประกาศ เรื่อง การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัด เพื่อให้การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารบุคคลและด้านบริหารทั่วไป เกิดความเป็นอิสระความคล่องตัวและสามารถรับผิดชอบในการดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้กำหนดกลยุทธ์เพื่อพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษา คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับตามหลักสูตรและส่งเสริมความสามารถด้านเทคโนโลยี เพื่อเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ยุทธศาสตร์การปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นไทยและวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยุทธศาสตร์การขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึงครอบคลุม ผู้เรียนได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบและบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ ยุทธศาสตร์การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ตามแนวทางกระจายอำนาจทางการศึกษาหลักธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนและความร่วมมือกับองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา

จากการกำหนดยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นจะต้องให้มีการมีส่วนร่วมและความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาซึ่งจำเป็นที่สถานศึกษาจะต้องมีการสร้างเครือข่ายเพื่อให้เกิดความร่วมมือขึ้น การสร้างเครือข่าย หมายถึงการทำให้มีการติดต่อ สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและการร่วมมือกันด้วยความสมัครใจ ซึ่งสอดคล้องกับ สนธิสัญญา [3] ที่ได้ให้ความหมายไว้ว่า เครือข่าย คือความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงระหว่างสมาชิก ในการเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย ไม่ได้เป็นการรวมตัวกันโดยทั่วไปแต่มีเป้าหมายในการทำกิจกรรมร่วมกัน จึงเป็นการเชื่อมโยงบุคคลหรือหน่วยงานที่มีความสนใจร่วมกัน แล้วพัฒนาไปสู่การลงมือทำด้วยเป้าหมายและจุดประสงค์เดียวกันเพื่อให้บรรลุผลร่วมกัน กนกอร และคณะ [4] ได้กล่าวถึงความสำคัญของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือว่า เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาองค์กรสู่ความสำเร็จ เป็นสิ่งที่สามารถประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการสร้างความสัมพันธ์อย่างยั่งยืน ตลอดจนการใช้ทรัพยากรร่วมกัน การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกันและดำเนินการเพื่อให้เครือข่ายบรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 [5] เป็นองค์กรทางการศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งขึ้นตามนโยบายปฏิรูประบบราชการของรัฐบาล โดยแบ่งเป็นหน่วยงานส่วนกลางที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ของแต่ละจังหวัดครอบคลุมอำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีการยึดหยุ่นในการจัดตั้ง ยุบเลิก และบริหารจัดการ ซึ่งเน้นการกำกับดูแล ส่งเสริมและประสานงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา มีภารกิจในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในท้องที่จังหวัดขอนแก่น มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 84 โรงเรียน จัดการศึกษาตั้งแต่

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 วิสัยทัศน์ คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 เป็นองค์กรชั้นนำในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาขั้นพื้นฐาน คู่มาตรฐานสากล บนพื้นฐานความเป็นไทย จุดเน้นพิเศษ ตามนโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 คือ 1) ส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ 2) ส่งเสริมความเป็นเลิศทางกีฬา 3) ส่งเสริมความเป็นเลิศทางดนตรี 4) ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) อยู่ในระดับ Top Ten ของประเทศ และ 5) ผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อ่านออก เขียนได้ทุกคน

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 84 โรงเรียนและได้กำหนดจุดเน้นพิเศษ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีคุณภาพตามที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 กำหนด คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาภายใต้กรอบข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่นว่ามีการสร้างรูปแบบของเครือข่ายความร่วมมือของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่นอย่างไร เพื่อให้เครือข่ายบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อตรวจสอบข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงนโยบาย (Policy Research) โดยยึดหลักการวิจัยแบบผสมผสาน เพื่อให้ได้ข้อมูลในการจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ที่ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ และแนวปฏิบัติในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น โดยมีขั้นตอนการวิจัย 2 ระยะดังนี้

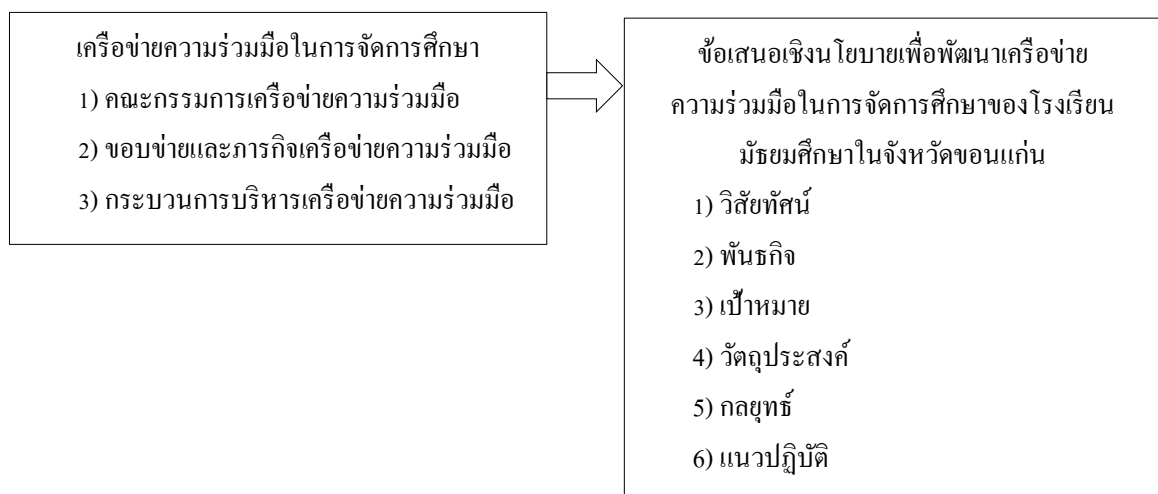
ระยะที่ 1 เพื่อสร้างข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาเครือข่ายความความร่วมมือในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น โดยดำเนินการวิจัย 3 วิธี คือ 1) การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเครือข่ายความความร่วมมือในการจัดการศึกษา (Document study) 2) การศึกษาพหุกรณี (Multi-case study) เพื่อศึกษาสถานศึกษาต้นแบบในการพัฒนาเครือข่ายความความร่วมมือในการจัดการศึกษา จำนวน 2 แห่ง 3) สัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้บริหารหรือนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญด้านการเครือข่ายความความร่วมมือในการจัดการศึกษา จำนวน 3 คน ซึ่งการดำเนินการทั้ง 3 วิธีการนั้นทำให้ได้ร่างข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น

ระยะที่ 2 การตรวจสอบเพื่อสร้างข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ด้วยการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการพัฒนาความเป็นเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน เพื่อประเมินข้อเสนอเชิงนโยบาย

ในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น โดยพิจารณาจากเกณฑ์ความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility)

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่องข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ทีมผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ บุญเพิ่ม [6], พิสิฐ [7], นพปฎล [8], เพิ่มศักดิ์ [9], จิรภัทร [10], ศักดิ์นิพน [11], พิเศษรัฐ [12], วรลักษณ์ [13], และศิริพร [14] โดยมีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ 1) คณะกรรมการเครือข่ายความร่วมมือ 2) ขอบข่ายและภารกิจเครือข่ายความร่วมมือ 3) กระบวนการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น มีการดำเนินการวิจัย 3 วิธี คือ 1) การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษา (Document study) 2) การศึกษาพหุกรณี (Multi-case study) เพื่อศึกษาสถานศึกษาต้นแบบในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษา จำนวน 2 แห่ง 3) สัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้บริหารหรือนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญด้านการเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษา จำนวน 3 คน ซึ่งการดำเนินการทั้ง 3 วิธีการนั้น ทำให้ได้ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วยประเด็นดังต่อไปนี้

1. วิสัยทัศน์ คือ เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผู้มีความเป็นเลิศตามมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานสากลร่วมกับชุมชนตามวิถีไทย โดยมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งสามด้านคือ ความเหมาะสม ($\bar{X}= 4.67$) ความเป็นไปได้ ($\bar{X}= 4.33$) และความเป็นประโยชน์ ($\bar{X}= 4.33$)

2. พันธกิจ มีทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่

- 2.1 ด้านคณะกรรมการเครือข่ายความร่วมมือ มีดังนี้
- 1) ส่งเสริม สนับสนุน การทำงานของคณะกรรมการเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาของโรงเรียน
 - 2) พัฒนาระบบการทำงานของคณะกรรมการเครือข่ายความร่วมมือให้มีประสิทธิภาพ
 - 3) ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในคณะกรรมการเครือข่ายความร่วมมือ
- 2.2 ด้านขอบข่ายและภารกิจเครือข่ายความร่วมมือ มีดังนี้
- 1) สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับขอบข่ายและภารกิจเครือข่ายความร่วมมือ
 - 2) ดำเนินงานตามขอบข่ายและภารกิจสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้
- 2.3 ด้านกระบวนการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ มีดังนี้
- 1) จัดการให้บุคคลดำเนินการตามกระบวนการบริหารจัดการเครือข่ายอย่างมีระบบ ทำให้เป้าหมายประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
 - 2) องค์กรมีการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพ
- โดยมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งสามด้านคือ ความเหมาะสม (\bar{X} = 4.71) ความเป็นไปได้ (\bar{X} = 4.48) และความเป็นประโยชน์ (\bar{X} = 4.76)
3. เป้าหมาย ได้แก่ การสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน โดยมีผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.33) ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 5.00)
 4. วัตถุประสงค์ ได้แก่
 - 4.1 เครือข่ายความร่วมมือมีส่วนร่วมในการสร้างบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้
 - 4.2 เครือข่ายความร่วมมือมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนโดยมีผลการประเมินทั้งสามด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความเหมาะสม (\bar{X} = 4.50) ความเป็นไปได้ (\bar{X} = 4.33) และความเป็นประโยชน์ (\bar{X} = 4.83)
 5. กลยุทธ์ มีทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่
 - 5.1 ด้านคณะกรรมการเครือข่ายความร่วมมือ ประกอบด้วย
 - 1) เน้นการส่งเสริม สนับสนุน การทำงานของคณะกรรมการเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาในโรงเรียน
 - 2) เพิ่มการพัฒนากระบวนการทำงานของคณะกรรมการเครือข่ายความร่วมมือให้มีประสิทธิภาพ
 - 3) เน้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในคณะกรรมการเครือข่ายความร่วมมือ
 - 5.2 ด้านขอบข่ายและภารกิจเครือข่ายความร่วมมือ ประกอบด้วย
 - 1) ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครองและองค์กรอื่น
 - 2) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อม และชุมชน ให้เอื้อต่อบรรยากาศทางวิชาการและสังคมแห่งการเรียนรู้
 - 5.3 ด้านกระบวนการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ ได้แก่
 - 1) พัฒนาระบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือให้มีประสิทธิภาพ นำไปสู่การพัฒนาการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานสากล

โดยมีผลการประเมินทั้งสามด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความเหมาะสม ($\bar{X}=4.67$) ความเป็นไปได้ ($\bar{X}=4.67$) และความเป็นประโยชน์ ($\bar{X}=4.83$)

6. แนวปฏิบัติ มีทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่

6.1 ด้านคณะกรรมการเครือข่ายความร่วมมือ ดำเนินการดังนี้

- 1) คัดเลือกคณะกรรมการเครือข่ายความร่วมมือ
- 2) เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและคณะกรรมการทุกคน
- 3) วางแผนกระบวนการทำงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ
- 4) คณะกรรมการเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษา ร่วมส่งเสริมการจัดการศึกษาในโรงเรียน

จนเกิดประสิทธิผล

6.2 ด้านขอขยายและภารกิจเครือข่ายความร่วมมือ ดำเนินการดังนี้

- 1) มีการวางแผนในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้
- 2) ประชุมเพื่อทราบและหาแนวทางในการดำเนินตามแผน
- 3) มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผล ปรับปรุง และแก้ไข

6.3 ด้านกระบวนการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ ดำเนินการดังนี้

- 1) การสร้างพันธสัญญาร่วมกัน
- 2) การติดต่อประสานงาน
- 3) การวิเคราะห์ปัญหา
- 4) การระบุเป้าหมาย
- 5) การวางแผน จัดทำแผน
- 6) การดำเนินงานตามแผน
- 7) การประเมินผลและการรายงาน

โดยมีผลการประเมินทั้งสามด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความเหมาะสม ($\bar{X}=4.48$) ความเป็นไปได้ ($\bar{X}=4.48$) และความเป็นประโยชน์ ($\bar{X}=4.83$)

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดขอนแก่น พบว่า จังหวัดขอนแก่นเป็นจังหวัดที่มีการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้วยนวัตกรรมต่างๆ อีกทั้งมีเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาที่ครอบคลุมไปยังหน่วยงานอื่นๆ ที่หลากหลาย ส่งผลให้เกิดการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานภายนอก ดังนั้น ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ซึ่งประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ กลยุทธ์และแนวปฏิบัติ ได้ข้อกำหนดดังนี้ วิสัยทัศน์ คือ เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานสากล ร่วมกับชุมชนตามวิถีไทย พันธกิจ มีทั้งหมด 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านคณะกรรมการเครือข่ายความร่วมมือ ได้แก่ ส่งเสริม สนับสนุน การทำงานของคณะกรรมการเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาของโรงเรียน, พัฒนากระบวนการทำงานของคณะกรรมการเครือข่ายความร่วมมือให้มีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในคณะกรรมการเครือข่ายความร่วมมือ 2) ด้านขอขยายและ

ภารกิจเครือข่ายความร่วมมือ ได้แก่ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับขอบข่ายและภารกิจเครือข่ายความร่วมมือ และ ดำเนินงานตามขอบข่ายและภารกิจสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ 3) ด้านกระบวนการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือ ได้แก่ จัดการให้บุคคลดำเนินการตามกระบวนการบริหารจัดการเครือข่ายอย่างมีระบบ ทำให้เป้าหมายประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และองค์กรมีการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพ เป้าหมาย คือ การสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) เครือข่ายความร่วมมือมีส่วนร่วมในการสร้างบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 2) เครือข่ายความร่วมมือมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบการจัดการศึกษาของโรงเรียน กลยุทธ์ มีทั้งหมด 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านคณะกรรมการเครือข่ายความร่วมมือ ได้แก่ เน้นการส่งเสริม สนับสนุน การทำงานของคณะกรรมการเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาในโรงเรียน เพิ่มการพัฒนากระบวนการทำงานของคณะกรรมการเครือข่ายความร่วมมือให้มีประสิทธิภาพ และเน้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในคณะกรรมการเครือข่ายความร่วมมือ 2) ด้านขอบข่ายและภารกิจเครือข่ายความร่วมมือ ได้แก่ ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครองและองค์กรอื่น พัฒนาแหล่งเรียนรู้สภาพแวดล้อม และชุมชน ให้เอื้อต่อบรรยากาศทางวิชาการและสังคมแห่งการเรียนรู้ 3) ด้านกระบวนการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือ ได้แก่ พัฒนาระบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือให้มีประสิทธิภาพ นำไปสู่การพัฒนาการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานสากล

ซึ่งเมื่อประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายโดยผู้ทรงคุณวุฒิแล้วพบว่า โดยภาพรวมข้อเสนอเชิงนโยบายมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีการวิจัยเชิงนโยบายอย่างเป็นระบบ มีการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างถี่ถ้วน และในกระบวนการวิจัยได้มีการศึกษาและถอดบทเรียนจากโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ จึงทำให้ข้อเสนอเชิงนโยบายที่ได้มีความเหมาะสมกับบริบทพื้นที่วิจัย และเป็นไปได้ในการนำไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ทั้งนี้การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจ หุ่่มเท เสียสละ จากทุกภาคส่วน โดยการปรับเปลี่ยนมุมมองหรือวิถีคิดใหม่ว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของทุกคน ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาอันยาวนานและมีกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความยั่งยืนและนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้อย่างแท้จริง สอดคล้องกับพิสิฐ [7] ซึ่งศึกษาการพัฒนาารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหา กระบวนการ และองค์ประกอบ เพื่อพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งผลการวิจัยพบว่า รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย กระบวนการสร้างเครือข่าย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขึ้นตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย 2) ขึ้นประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย 3) ขึ้นสร้างพันธมิตรผู้เกี่ยวข้อง 4) ขึ้นบริหารจัดการเครือข่าย 5) ขึ้นพัฒนาความสัมพันธ์ และ 6) ขึ้นรักษาความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ส่วนองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ได้แก่ 1) ลักษณะหรือกิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานของเครือข่าย 2) ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษา 3) เทคนิค/วิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย 4) กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) ของเครือข่าย 5) คุณลักษณะที่ดีของผู้นำ ซึ่งผลการทดลองใช้รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า กลุ่มบุคคล หน่วยงาน/องค์กร ที่สมัครใจรวมกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือ ได้แก่ กลุ่มผู้ปกครองนักเรียน กลุ่มผู้นำชุมชน สถาบันทางศาสนา สถาบันอุดมศึกษา กลุ่มศิษย์เก่าภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงพยาบาลชุมชน สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยได้ดำเนินการตามกระบวนการปฏิบัติงานของเครือข่าย ตั้งแต่การ

วิเคราะห์บริบทเพื่อทราบจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนาของการดำเนินงานด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคคล และด้านบริหารทั่วไปแล้วสรุปรวมจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนาของการดำเนินงานแต่ละด้าน เพื่อกำหนดเป้าหมายในการทำงาน มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และจัดทำแผนพัฒนาาร่วมกัน มีโครงการเกิดขึ้นหลายโครงการในโรงเรียนทั้ง 2 แห่ง การดำเนินงานตามโครงการเสร็จสิ้นในหนึ่งปีการศึกษา ผลการประเมินโครงการพบว่า ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการบริหารงานด้านวิชาการ งบประมาณ บุคคลและบริหารทั่วไป และส่งผลกระทบต่อนักเรียนตามข้อบ่งชี้ที่คาดหวังสูงกว่าปีที่ผ่านมา และสอดคล้องกับ บุญเพิ่ม [6] ที่ได้ศึกษารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล เพื่อสร้างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล ซึ่งผลการวิจัยพบว่ารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลที่สร้างขึ้นประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 องค์คณะบุคคลเครือข่ายความร่วมมือ องค์ประกอบที่ 2 ข้อบ่งชี้และภารกิจเครือข่ายความร่วมมือ องค์ประกอบที่ 3 แนวทางการจัดการศึกษาตลอดชีวิต และองค์ประกอบที่ 4 กระบวนการบริหารของเครือข่ายความร่วมมือ โดยผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดเทศบาล มีความเห็นว่ารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และความมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับนพพล [8] ซึ่งศึกษาการนำเสนอรูปแบบการบริหารเครือข่ายสถานศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 2) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารเครือข่ายสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และ 3) เพื่อตรวจสอบรูปแบบการบริหารเครือข่ายสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการบริหารเครือข่ายสถานศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมาก ทั้งในเรื่องคุณลักษณะของรูปแบบและองค์ประกอบของรูปแบบ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการประยุกต์ใช้

1. สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สามารถนำผลการวิจัยซึ่งเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายไปสู่การกำหนดนโยบายและกรอบการดำเนินงานเพื่อพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษา ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ และแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกันได้
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ที่ทำหน้าที่กำกับดูแลในเชิงนโยบายของการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สามารถนำผลการศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายในการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ในการกำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อ

การวิจัยในครั้งนี้ทำให้ได้ข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งผู้ที่สนใจสามารถนำข้อเสนอเชิงนโยบายนี้ไปทำวิจัยและพัฒนาต่อในเชิงการปฏิบัติการหรือการนำนโยบายไปใช้เพื่อศึกษาผลการพัฒนาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. Ministry of Education. The Basic education core curriculum B.E.2008. Bangkok. Printing Agriculture Cooperatives of Thailand. 2010.
2. Office of the basic education commission. The Development of transformational leadership for support decentralization for educational administrators and school administrators. Bangkok. Cabinet and Royal Gazette Publishing Office. 2007.
3. Ponsri S. The learning network in community development. Bangkok: Odeon Store. 2007.
4. Somprach K, Triputtharat S, Phopunsak P, Siribunyakan B. The cooperation for professional development of school administrators. Research report. Khon Kaen: Khon Kaen University; 2005.
5. The information of The Secondary Of Educational Office Area 25 [Internet]. 2018 [updated 2018 Apr 30; cited 2019 Apr 4]. Available from: <http://www.kksec.go.th/new/index6.php>
6. Sornpakdi B. Model of a collaboration Network for development of Education management of municipal school. Journal of Education Naresuan University. (2007); 18(4) : 99-103. Thai.
7. Thepkaiwan P. The development of the collaborative network model for educational quality management In small size primary school [PhD thesis]. Khon Kaen: Khon Kaen University; 2011. Thai.
8. Bunpong N. A Proposed Model for School Network Management of The Primary Educational Service Area Office. Phetchabun Rajabhat j. (2017); 19(1) : 15-21. Thai.
9. Buarak P. Academic collaboration network model of the school for office of basic education commission. Srinakharinwirot Engineering Journal. (2016); 13(24) : 14-21. Thai.
10. Mahawong J. Administrative network model for academic collabor of school in remote highlander areas. Journal of Education Naresuan University. (2016); 18(4) : 114-127. Thai.
11. Sawangwong S. The collaborative Network for develop the quality of education. Buabandit Journal of Education Administration. (2014); 14(2) : 12-24. Thai.
12. Chaisupha P. The Factors and Indicators of Collaborative Network Management for Educational Management of Small-Sized Schools in Special Upper Northern Areas. Journal of Education Studies. (2018); 46(2) : 119-137. Thai.
13. Chanpha W. Participative administration model of basic educational committee in the Office of the Basic Education Commission [PhD thesis]. Bangkok: Silpakorn University; 2012. Thai.
14. Tantiyamat S. The Model of Participative Management in effective School Cluster under Bangkok metropolitan Administration [PhD thesis]. Bangkok: Silpakorn University; 2007. Thai.